

Rektor
Luleå tekniska universitet
97187 Luleå

Sara Karlsson
BESLUT
2005-04-25
Reg.nr 641-2306-04

Ansökan om rätt att utfärda socionomexamen

Luleå tekniska universitets ansökan om rätt att utfärda socionomexamen avslås.

Ansökan

Luleå tekniska universitet har ansökt om rätt att utfärda socionomexamen. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett tre sakkunniga: professor Stina Johansson, Umeå universitet (ordförande), professor Hans Swärd, Lunds universitet och Per-Olof Forsblom, utvecklingschef i Uppsala kommun och ordförande för Föreningen Sveriges Socialchefer.

De sakkunniga har granskat universitetets ansökan med bilagor samt det kompletterande material som begärts in. Vid platsbesök på universitetet den 24 februari 2005 fördes intervjustamtal med rektor, prefekter, utbildningsledare, program- och ämnesansvariga, studenter samt lärare. Tillgången till bibliotek, lokaler och utrustning bedömdes också i samband med platsbesöket. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

De sakkunniga ser flera styrkor med förslaget till nytt socionomprogram men menar att planerna är alltför outvecklade och den vetenskapliga kompetensförsörjningen otillräcklig för att ge en socionomutbildning av god kvalitet. De sakkunniga förordar därför att ansökan avslås.

Beslut

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas yttrande och beslutar att avslå Luleå tekniska universitets ansökan om rätt att utfärda socionomexamen.

Detta beslut har fattats av universitetskanslern Sigbrit Franke efter föredragning av utredare Sara Karlsson i närvaro av kanslichef Lennart Stähle och avdelningschef Ragnhild Nitzler.

Sigbrit Franke

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2005-04-25

Reg.nr 641-2306-04

Sid 2

Sara Karlsson

Kopia till:

Utbildnings- och kulturdepartementet

De sakkunniga

Bedömggruppens yttrande

Luleå tekniska universitet (LTU) har ansökt om rätt att utfärda socionomexamen. För bedömning av ansökan har Högskoleverket utsett en grupp sakkunniga bestående av professor Stina Johansson från Umeå universitet (ordförande), professor Hans Swärd från Lunds universitet och Per-Olof Forsblom, ordförande för Föreningen Sveriges Socialchefer och utvecklingschef i Uppsala kommun. Sara Karlsson från Högskoleverket har medverkat som gruppens sekreterare.

Vår bedömning baseras dels på skriftligt underlag från LTU, dels på platsbesök vid lärosätet den 24 februari 2005. Vid platsbesöket fördes intervjusamtal med rektor, prefekter, utbildningsledare, program- och ämnesansvariga, studenter samt lärare. Tillgången till bibliotek, lokaler och utrustning bedömdes också i samband med platsbesöket.

Utgångspunkter

Till grund för vår bedömning ligger de kvalitetsaspekter som Högskoleverket tillämpar i samband med prövningar av rätt att utfärda examina. (Högskoleverkets rapport 21:4R).

Omfattning och mål för socionomexamen föreskrivs i högskoleförordningen, Bilaga 2 – Examinensordning:

37. Socionomexamen

Omfattning

Socionomexamen uppnås efter fullgjorda kursfordringar om sammanlagt 140 poäng.

Mål (utöver de allmänna målen i 1 kap. 9 § högskolelagen)

För att erhålla socionomexamen skall studenten ha

- *förvärvat de kunskaper och den praktiska förmåga som krävs för socialt arbete på individ-, grupp- och samhällsnivå,*
- *uppnått kompetens att medverka i förebyggande socialt arbete och socialt förändringsarbete på olika nivåer,*
- *utvecklat förmågan att analysera och förstå sociala processer och problem samt kunna identifiera och strukturera behov av åtgärder och lösningar på olika nivåer, förvärvat kännedom om sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar kvinnors och mäns livsbetingelser,*
- *uppnått förmåga att relatera olika typer av åtgärder inom verksamheten till de rättsregler och till de övergripande principer som styr lagstiftningen, bl.a. inom det sociala området.*

Härutöver gäller de mål respektive högskola bestämmer. Förordning (2001:23).

Vårt yttrande är en helhetsbedömning av lärosätets förutsättningar att ge en utbildning för socionomexamen av god kvalitet.

Bakgrund

Vid LTU ges för närvarande ett program som leder till social omsorgsexamen. Denna utbildning införlivades i universitetet från den tidigare vårdhögskolan 1999 och har nu tillsammans med arbetsterapi, medicinsk vetenskap, omvårdnad och sjukgymnastik sin hemvist vid Institutionen för hälsovetenskap i Boden. Bakom den nu föreslagna omvandlingen till socionomprogram ligger starka önskemål från avnämare, främst närliggande kommuner. Universitetet motiverar också sin ansökan med att man i ett socionomprogram kan dra nytta av lärarresurser från andra institutioner där det finns väletablerade forskningsämnen av relevans, t.ex. psykologi och sociologi.

Beskrivning

LTU har inkommit med en utbildningsplan för ett nytt socionomprogram (140 poäng) som har godkänts av den filosofiska fakulteten, samt kursplaner.

Socialt arbete är huvudämne i det föreslagna programmet och ska utgöra totalt 90 poäng på A- till C-nivå. En introduktion till socialt arbete ska vara programmets första delkurs. Därefter ska huvudämnet återkomma genom delkursen *Människor och grupper i utsatta situationer* under studieår 2. Valbara kurser i huvudämnet ska ingå med 5 poäng vardera under studieår 2 och 3. Som valbara kurser ska *Socialpsykiatri*, *Omsorg om människor med demens*, *Omsorg om människor med utvecklingsstörning* och *Omsorg om människor med fysisk funktionsnedsättning och/eller långtidssjukdom* ges. Det ska också vara möjligt att välja extra fältförlagda studier. Studieår 3 ska helt ägnas huvudämnet och programmet ska avslutas med 10 poängs examensarbete och med delkursen *Samverkan och utveckling i socialt arbete* under studieår 4.

Fältförlagda studier och verksamhetsförlagd utbildning ska uppgå till 15 poäng (utöver den valbara kursen). Tillgången till praktikplatser har hittills varit god. Ännu finns dock inga avtal om praktikplatser.

Som stöd till kurserna i huvudämnet ska kurser i juridik, sociologi och psykologi ingå. Psykologi ska representeras av delkursen *Individ och grupp* och sociologi av två delkurser i *Samhällsteori* under studieår 1. Den juridiska delen ska inledas med en 10 poängs juridisk introduktionskurs under studieår 2, följt av en 10-poängskurs i förvaltningsrätt med särskild inriktning mot socialrätt.

Den lärarkompetens som är aktuell för socionomprogrammet inom Institutionen för hälsovetenskap är två lektorer, en gästprofessor, en adjungerad professor och elva adjunkter. En av adjunkterna har licentiatexamen. Lektorerna är tänkta att bidra med 50 % av sin årsarbetstid till grundutbildningen medan gästprofessorn beräknas ägna 10 % och den adjungerade professorn 5 % av sin tid. Delkurserna i psykologi och sociologi ska bemannas från Institutionen för arbetsvetenskap och juridikkurserna från Institutionen för industriell ekonomi och samhällsvetenskap.

Det är tänkt att 40 studenter årligen ska antas till programmet.

Bedömning

Enligt vår bedömning befinner sig omvandlingen av den sociala omsorgsutbildningen till socio-nomutbildning ännu på ett tidigt stadium. Vi ser styrkor i det förslag som lagts fram och noterar bl.a. att LTU:s totala ekonomi är god vilket är positivt för långsiktigheten. Det finns emellertid också hinder för förslagets genomförande.

Den vetenskapliga kompetensförsörjningen på Institutionen för hälsovetenskap är enligt oss en springande punkt. I dagens sociala omsorgsutbildning på LTU försöker de disputerade lärarna vara synliga på grundutbildningens olika nivåer och visar stort engagemang för undervisning och pedagogisk utveckling. Vi ser positivt på detta som något man bör värna om även i ett socionomprogram, samtidigt som det är viktigt att de disputerades tid också utnyttjas till forskning och uppbyggnad av forskningsmiljön. På en relativt ny universitetsinstitution som dessutom planerar att övergå från en typ av utbildning till en annan, tar detta mycket tid och kraft i anspråk. Med det begränsade antal disputerade lärare som finns vid institutionen idag, ser vi inte att ekvationen går ihop.

Institutionen har valt att satsa på kompetensutveckling inom den befintliga lärarkåren. Tre av adjunkterna är inskrivna på forskarutbildning varav två beräknas nå licentiatexamen 2006 och en

doktorexamen 2007. Vi stödjer detta som en långsiktig strategi, eftersom bristen på forskarutbildade lärare är ett nationellt problem som är svårt att lösa genom extern rekrytering.

För att stärka den vetenskapliga miljön och skapa ökade kontaktytor mot andra institutioner och ämnen som har kommit längre på forskningsfronten, finns planer på att flytta institutionen från Boden till universitetsområdet i Luleå. Vi ställer oss positiva till detta. Därigenom kan lärarkompetensen inom Institutionen för arbetsvetenskap och Institutionen för industriell ekonomi och samhällsvetenskap knytas närmare till utbildningen.

Vi är över huvud taget positiva till de idéer som finns om samverkan inom och utom universitetet. Redan idag samverkar man med andra yrkesutbildningar inom institutionen, t.ex. sjuksköterskor och arbetsterapeuter, vilket ger studenterna en god förberedelse inför ett yrkesliv där de ständigt kommer att möta andra yrkesgrupper. Det också finns goda förutsättningar för att utveckla en profil för utbildningen genom att utnyttja redan existerande miljöer, t.ex. regionala samarbeten, socionomutbildningar vid andra lärosäten eller forskningsmiljöer inom LTU. Att utveckla en profilering menar vi dock är avhängigt av att en stabil grund först uppnås i ämneskompetensen.

På ett översiktligt plan ser den föreslagna socionomutbildningen ut att ge såväl tillfredsställande ämnesdjup som ämnesbredd. Arbete återstår dock med att förankra övergången från social omsorg till socialt arbete i mer detalj. Vissa nyckelkurser, t.ex. de delkurser under studieår 3 som främst kommer att behandla myndighetsutövning och handläggning, är ännu inte färdigplanerade.

Också när det gäller kontakten med fältet och organiseringen av den verksamhetsförlagda utbildningen, menar vi att diskussionerna hittills varit för ytliga. De kommuner som önskat att socionomer ska utbildas, har varit otydliga om vilka kompetensbehov de egentligen har och vad de kan ställa upp med i gengäld i form av praktikplatser och annat konkret stöd. Att praktikplatsavtal inte har slutits är ett problem. De samarbetsprojekt som LTU har med socialförvaltningarna ser vi dock positivt på. De, liksom andra kopplingar mellan forskning och verksamhet, t.ex. genom FoU-enheter, bör fortsätta och utvecklas.

Sammanfattningsvis ser vi flera styrkor med förslaget till nytt socionomprogram. Planerna är dock alltför outvecklade och den vetenskapliga kompetensförsörjningen otillräcklig för att ge en socionomutbildning av god kvalitet. Vi rekommenderar därför att ansökan avslås.

För bedömaregruppen

Stina Johansson